

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ การบูรณาการองค์ความรู้เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่
- ๓.๗ การสรุปผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบวิธีวิจัยเป็นแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมี ๖ ประเด็นศึกษาดังต่อไปนี้

- ๑) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- ๒) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม
- ๓) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักทฤษฎีใหม่
- ๕) แนวคิดตามแนวทางพุทธเศรษฐศาสตร์

๖) แนวคิดการพัฒนาสังคมของมูลนิธิชัยพัฒนาในเขตโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ บริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ลงพื้นที่ภาคสนามโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งหมดของมูลนิธิชัยพัฒนา ในเขตโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ บริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่ผู้บริหาร พนักงาน เจ้าหน้าที่ บุคคลที่เกี่ยวข้อง พระสงฆ์ และประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๗ รูป/คน คือ

๑) พระวิสิฐคุณากรณ์	รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี เจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๒) พระมหาสายชล ฐานุตโร	รองเจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๓) พระปลัดพจน์ ชาศรีโต	พระวิทยากร พระลูกวัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๔) นายอำนาจ ชำมาลัย	นักวิชาการเกษตร เจ้าหน้าที่บริหารโครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๕) น.ส. ปิยนันท์ คัมภีรานนท์	เจ้าหน้าที่ธุรการ โครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๖) นายสังวาล ท้าวครุฑ	พนักงานของโครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๗) นางประไพย์ จันทพริก	พนักงานของโครงการพัฒนาพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๘) นางละมุล เกตมณี	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
๙) นายทองสุข พิมพ์สาร	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

- ๑๐) นางทองสุข พึ่งสุข เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๑) นางทองสุข ปัญญาหนู เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๒) นางสาวพิมิตาภา ปัญญาหนู เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๓) นางสาวไพโร เดชา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๔) นางมณี วงษ์มิ่ง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๕) ผู้ใหญ่ฤทธิ์ สวัสดิ์สุข ผู้ใหญ่บ้านที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๖) นางสาวลำดวน บุตรสะสม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- ๑๗) นายสมบุญ จามากุล เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนาจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือการวิจัย

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขให้สมบูรณ์

๗) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ประชากร

๘) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่องการพัฒนา สังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครื่องมือ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิง ลึก (In-depth Interviews) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่ง แบบสัมภาษณ์ออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) มีขั้นตอน การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้

๒. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่สร้างเสร็จไปเสนอ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑) ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ สัจจวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) อาจารย์ดร.เดชา กาบโก อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อาจารย์ผดุง วรรณทอง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ผศ.ดร.ชัยยันต์ ชีโนกุล อาจารย์พิเศษภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ดร.สุธรรมา นิติเกษตรสุนทร อาจารย์พิเศษภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

๔. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๗ รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ภายในวัดมณฑลชัยพัฒนา จำนวน ๓ รูป เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๔ คน และ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๐ คน รวมเป็น ๑๗ รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดมณฑลชัยพัฒนา, รองเจ้าอาวาสวัดมณฑลชัยพัฒนา, พระวิทยากรภายในวัดมณฑลชัยพัฒนา, ผู้บริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, นักวิชาการเกษตร, เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในเขตพื้นที่วัดมณฑลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

๒. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๗ รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ภายในวัดมณฑลชัยพัฒนา จำนวน ๓ รูป เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๔ คน และ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๐ คน รวมเป็น ๑๗ รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดมณฑลชัยพัฒนา, รองเจ้าอาวาสวัดมณฑลชัยพัฒนา, พระวิทยากรภายในวัดมณฑลชัยพัฒนา, ผู้บริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, นักวิชาการเกษตร, เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในเขตพื้นที่วัดมณฑลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในช่วงวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๔ วัน

๓. ในการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการบันทึกเสียง และจดบันทึกข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน และรวมถึงการบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายรูป

๔. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิชัยพัฒนา ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) เพื่อจะนำไปบูรณาการเข้ากับแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาสังคมต่างๆ สืบต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิชัยพัฒนา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

วิธีการวิจัยคุณภาพ

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

๓) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาทำการปรับแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

๔) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๗ คน ได้แก่ พระสงฆ์ภายในวัดมงคลชัยพัฒนา จำนวน ๓ รูป เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๔ คน และ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๐ คน รวมเป็น ๑๗ รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา, รองเจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา, พระวิทยากรภายในวัดมงคลชัยพัฒนา, ผู้บริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, นักวิชาการเกษตร, เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในเขตพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

๕) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๗ รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ภายในวัดมงคลชัยพัฒนา จำนวน ๓ รูป เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๔ คน และ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๑๐ คน รวมเป็น ๑๗ รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา, รองเจ้าอาวาสวัดมงคลชัยพัฒนา, พระวิทยากรภายในวัดมงคลชัยพัฒนา, ผู้บริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, นักวิชาการเกษตร, เจ้าหน้าที่ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่, และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินในเขตพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในช่วงวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๔ วัน

๖) อ่านคำบรรยาย หรือถอดเทปข้อมูลทั้งหมด ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายๆ ครั้งเพื่อให้เข้าใจในข้อมูล หรือปรากฏการณ์ที่เป็นประเด็นสำคัญ

๗) พยายามดึงใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาออกมาให้ได้มากที่สุด โดยแยกใจความนั้นไว้

๘) เมื่อได้ประเด็นต่างๆ จำนวนมาก และไม่มีประเด็นใหม่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์ข้างต้น โดยวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของทั้งหมด ตลอดจนกระบวนการวิจัยข้อมูลเริ่มแสดงให้เห็นประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนของผู้ให้ข้อมูล เมื่อข้อมูลเริ่มสมบูรณ์ มีแบบแผนของข้อมูลที่ซ้ำๆ กันเป็นประเด็นที่ชัดเจน และไม่พบประเด็นใหม่ๆ เกิดขึ้น ผู้วิจัยสรุปประเด็นต่างๆ เป็นผลการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

๓.๖ การบูรณาการองค์ความรู้เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ทฤษฎีใหม่ นำเอาองค์ความรู้ทั้งหมดดังกล่าวมาบูรณาการเข้ากับองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และนำไปสรุปสืบต่อไป

๓.๗ การสรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยทำการสรุปผลการศึกษาวิจัย และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” เพื่อใช้เป็นฐานในการศึกษาวิจัยในขั้นต่อไป